

Załącznik do Uchwały Nr XVI/96/2011
Rady Powiatu w Lipnie
z dnia 20 grudnia 2011 roku

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
W POWIECIE LIPNOWSKIM
NA LATA 2012 – 2017**

Lipno, grudzień 2011 r.

SPIS TREŚCI

- I. Charakterystyka zjawiska przemocy.
- II. Diagnoza obszaru objętego Programem.
- III. Zadania powiatu.
- IV. Założenia i cele Programu.
- V. Sposób realizacji Programu.

I. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

1. Definicja przemocy w rodzinie

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie **przemoc w rodzinie**, to jednorazowe lub powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

2. Rodzaje przemocy

Wyodrębnia się rodzaje przemocy:

- **przemoc fizyczna** – jest to intencjonalne zachowanie, niosące ryzyko uszkodzenia ciała, niezależnie czy do tego dochodzi. Przejawami przemocy fizycznej są: popychanie, policzkowanie, szarpanie za włosy, uderzanie pięścią, kopanie, przypalanie papierosem, duszenie, rzucanie przedmiotami, drapanie, plucie, wykręcanie rąk, napaść z użyciem broni, krępowanie lub uwięzienie, świadome stworzenie niebezpiecznych sytuacji, stanowiących zagrożenie fizyczne (np. szybka jazda samochodem). Lista form przemocy fizycznej nie ogranicza się tylko do wymienionych powyżej. W praktyce spotyka się ich znacznie więcej.

- **przemoc seksualna** – polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania o jej zgodę lub gdy obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły fizycznej, ale także na groźbach użycia siły lub emocjonalnym szantażu.

- **przemoc psychiczna** – zawiera przymus i groźby, zastraszanie, emocjonalne wykorzystywanie, za które uważa się oskarżanie, upokarzanie, poniżanie, obwinianie i manipulowanie poczuciem winy, wyzwiska, wmawianie choroby psychicznej, odmawianie współżycia seksualnego, izolowanie poprzez kontrolowanie kontaktów z innymi, zabranianie korzystania z telefonu, samochodu, itd., zakaz opuszczania domu, oskarżenie o spowodowanie przemocy, zaprzeczenie i minimalizowanie przemocy, wykorzystywanie dzieci do „sprawowania kontroli”, np. wzbudzanie poczucia winy za domniemane niewywiązywanie się z roli rodzicielskiej, porywanie dzieci i przetrzymywanie ich, groźby pozbawienia władzy rodzicielskiej, wrogie nastawianie dzieci wobec matki/ojca, wykorzystywanie pozycji mężczyzny, np. traktowanie partnerki jako „służącej”, podejmowanie ważnych decyzji bez równego udziału drugiej osoby, sztywne definiowanie ról mężczyzny/kobiety, zachowanie jak „pan domu”, finansowe wykorzystywanie: zabieranie pieniędzy, kontrola ich wydawania, wydzielanie zbyt małych kwot na utrzymanie i inne. Przemoc psychiczna może też polegać na niszczeniu przedmiotów, mających jakąś wartość dla ofiary i celowej agresji wobec ulubionych zwierząt domowych.

3. Zjawisko przemocy

- Zjawisko przemocy nie jest jednoznaczne. Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy i każdy z nich ma swoje charakterystyczne wyznaczniki, chociaż wiele elementów jest wspólnych, chociażby to, że każda forma przemocy powoduje ból, cierpienie, zawsze narusza prawa i dobra osobiste ofiary i jest intencjonalna.

Ofiarami przemocy są na ogół kobiety i dzieci, choć na uwagę zasługuje również przemoc w stosunku do osób niepełnosprawnych i starszych.

II. DIAGNOZA OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM

Powiat lipnowski zajmuje południową część Ziemi Dobrzyńskiej. Jego powierzchnia wynosi 1016 km² i liczy 68777 mieszkańców. Zaludnienie na 1 km² wynosi 67,69 osoby. Położone są tu trzy miasta: Lipno, Dobrzyń n/Wisłą i Skepe oraz większe miejscowości będące siedzibami gmin: Bobrowniki, Chrostkowo, Kikół, Tłuchowo i Wielgie. W miastach na terenie powiatu zamieszkuje 30,48% mieszkańców.

Skala przemocy, jej zasięg oraz dolegliwości społeczne decydują o tym, jaki powinien być system przeciwdziałania przemocy domowej. Na terenie naszego powiatu podejmowane są działania wspierające ofiary przemocy i zapobiegające jej.

Zgodnie ze swymi kompetencjami na terenie powiatu lipnowskiego działania dotyczące przemocy w rodzinie podejmują ośrodki pomocy społecznej, Komenda Powiatowa Policji oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipnie.

Poniżej przedstawiamy informacje statystyczne uzyskane od w/w podmiotów, obrazujące zakres problemu:

Komenda Powiatowa Policji w Lipnie

- Liczby przeprowadzonych interwencji domowych (ogółem):

- 2009 r. – 667

- 2010 r. – 699

- 2011 r. – 252

w tym dotyczących przemocy w rodzinie:

- 2009 r. – 245

- 2010 r. – 229

- 2011 r. – 245

- Liczby ofiar przemocy domowej – ogółem:

- 2009 r. – 398 w tym:

- kobiety – 245

- mężczyźni – 31

- dzieci – 122

- 2010 r. – 319 w tym:

- kobiety – 222

- mężczyźni – 33

- dzieci – 64

- 2011 r. – 208 w tym:

- kobiety – 131

- mężczyźni – 26

- dzieci – 51

Liczbę sprawców przemocy domowej ogółem:

- 2009 r. – 246 w tym:

- kobiety – 3

- mężczyźni – 243

- 2010 r. – 228 w tym:

- kobiety – 1

- mężczyźni – 227

- 2011 r. – 140 w tym:

- kobiety – 2

- mężczyźni – 138

Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu:

- 2009 r. – do Policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia – 135, do izby wytrzeźwień – 15;

- 2010 r. – do Policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia – 83, do izby wytrzeźwień – 49;

- 2011 r. – do Policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia – 19, do izby wytrzeźwień – 61.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie

- 2009 r. – 2 przypadki stosowania przemocy w rodzinie,
- 2010 r. – 1 przypadek stosowania przemocy w rodzinie,
- 2011 r. – 3 przypadki stosowania przemocy w rodzinie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie

- 2009 r. – pomocy udzielono 2 rodzinom w postaci pracy socjalnej, pomocy okresowej i pomocy celowej, pomocy psychologicznej
- 2010 r. – pomocy udzielono 1 rodzinie w postaci pracy socjalnej, zasiłku okresowego i żywności PEAD,
- 2011 r. – pomocy udzielono 2 rodzinom w postaci pracy socjalnej, zasiłku celowego i pomocy psychologicznej.

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skępem

- 2009 r. – w bazie danych nie widnieją rodziny dotknięte przemocą,
- 2010 r. – 1 rodzina, która skorzystała z pomocy w formie zasiłków pieniężnych oraz pracy socjalnej,
- 2011 r. – 3 rodziny, które skorzystały z pomocy w formie zasiłków pieniężnych i w naturze oraz pracy socjalnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrostkowie

- 2009 r. – 5 kobiet otrzymało pomoc psychologiczną,
- 2010 r. – 10 kobiet otrzymało pomoc psychologiczną,
- 2011 r. – 4 kobiety otrzymały pomoc psychologiczną.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kikole

- 2009 r. – 2 przypadki,
- 2010 r. – 2 przypadki,
- 2011 r. – 2 przypadki.

Pomoc rodzinom została udzielona w postaci pracy socjalnej i skierowania spraw do Sądu w sprawie przymusowego leczenia odwykowego z wyrokiem skazującym, jak również pomoc finansowa i obecnie psychologa działającego przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kikole.

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzyniu n/Wisłą

- 2009 r. – 3 rodziny,
- 2010 r. – 4 rodziny,
- 2011 r. – 3 rodziny.

Głównym powodem przemocy był alkohol i trudna sytuacja finansowa rodzin. We wszystkich przypadkach chodziło o konflikty między osobami dorosłymi, dzieci były zagrożone pośrednio ze strony rodziców. Wszystkie osoby, zarówno sprawcy przemocy jak i ofiary zostali wezwani na posiedzenie komisji alkoholowej gdzie udzielono im pomocy poprzez umówienie spotkań z terapeutą ds. uzależnień, oraz z konsultantem ds. przemocy w rodzinie. Spotkania odbywają się cyklicznie na miejscu, w punkcie konsultacyjnym przy UMiG. Dzieci otrzymywały również pomoc psychologiczną, pomocy udzielił terapeuta, który jest jednocześnie psychologiem. W jednym przypadku sprawę skierowano do Sądu w celu zastosowania leczenia zamkniętego. Sytuacja w tych rodzinach jest na bieżąco monitorowana przez pracowników socjalnych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach

- 2009 r. – 1 rodzina,
- 2010 r. – 4 rodziny,
- 2011 r. – 2 rodziny.

Pomoc rodzinom udzielana była w formie porad pracowników socjalnych i interwencji policji.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuchowie

- 2009 r. – nie wystąpiły żadne przypadki związane z przemocą w rodzinie,

- 2010 r. – w 5 rodzinach prowadzona była procedura Niebieskiej Karty, w tym: 3 przypadki, gdy sprawca stosował przemoc wobec dzieci i dorosłych, 2 przypadki przemocy wobec dorosłych,

- 2011 r. – w 8 rodzinach prowadzona była/jest procedura Niebieskiej Karty, w tym: 1 przypadek, gdy sprawca stosował przemoc wobec dzieci i dorosłych, w 7 przypadkach przemoc wobec dorosłych.

Sprawcami przemocy w każdym z w/w przypadków byli mężczyźni będący pod wpływem alkoholu, zaś ofiarami kobiety oraz dzieci.

Dominującą formą przemocy w w/w przypadkach była przemoc psychiczna, ale zdarza się również przemoc fizyczna. Instytucją dokonującą zgłoszenia w każdym przypadku był miejscowy Posterunek Policji.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgiem

Problem stosowania przemocy w rodzinie wystąpił:

- 2009 r. – 5 zgłoszeń,

- 2010 r. – 7 zgłoszeń,

- 2011 r.– 8 zgłoszeń.

Pomocy rodzinom udzielono w formie:

- finansowej – zasiłki stałe, celowe, okresowe;

- pomocy w naturze;

- pracy socjalnej: wsparcie w formie rozmowy motywującej, wspierającej, współpraca z instytucjami wspierającymi tj. sądy, prokuratura, szkoły, policja, udzielanie informacji o ośrodkach odwykowych, zapewnienie kontaktu

z psychologiem gminnym, współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipnie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipnie w 2011 r. prowadzi Program Korekcyjno – Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie zgodnie z treścią merytoryczną programu Duluth i harmonogramem. Program jest realizowany w dwóch etapach. Pierwszy etap odbył się w okresie od 22 czerwca do 30 września 2011 r. Uczestniczyło w nim 8 sprawców przemocy, przy czym 6 ukończyło. Spotkania odbywały się raz w tygodniu i prowadzone były przez 2 przeszkolonych specjalistów. Od 13 października rozpoczął się drugi etap programu, w którym uczestniczy 6 sprawców i prowadzony jest również przez przeszkolonych 2 kolejnych specjalistów.

Nie do końca rozpoznana jest przemoc wobec dzieci. Niepokoją przekazy mediów o przypadkach zaniedbywania i krzywdzenia dzieci. Upubliczniane drastyczne przypadki nie ukazują rzeczywistych rozmiarów zjawiska. Literatura przedmiotu wskazuje również, że każde dziecko będące świadkiem przemocy jest zawsze ofiarą przemocy emocjonalnej. Dzieci próbują ukryć krzywdę, a dorośli ukrywają krzywdzenie.

III. ZADANIA POWIATU

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 180, poz. 1493 z późn. zm.) określiła zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – art. 6.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowywanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,

- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

IV. ZAŁOŻENIA I CELE PROGRAMU

Celem głównym Programu jest obniżenie częstotliwości występowania zjawiska przemocy domowej.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizacją celów szczegółowych:

1. diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
2. podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie;
3. szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
4. działania podejmowane w zakresie zapewnienia ochrony i udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą;
5. oddziaływanie na osoby stosujące przemoc.

Cel 1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie:

- zebranie szczegółowych wiadomości na temat rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Lipnowskim,
- zbadanie istniejącej infrastruktury instytucji pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie w Powiecie Lipnowskim,
- dostosowanie potrzeb szkoleniowych dla pracowników „pierwszego kontaktu”.

Cel 2. Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie:

- kampanie społeczne piętnujące przemoc w rodzinie, a także propagujące pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich,
- konferencje i spotkania merytoryczne na temat przemocy w rodzinie.

Cel 3. Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie:

- przygotowanie pakietów szkoleniowych i przeszkolenie w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie dla następujących grup pracowników:
  - Policji,
  - służby zdrowia,
  - służb specjalnych,
  - nauczycieli i pedagogów szkolnych,
  - wymiaru sprawiedliwości,
  - osób duchownych.

Cel 4. Działania podejmowane w zakresie zapewnienia ochrony i udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą:

- usystematyzowanie i rozwój sieci instytucji wspierających ofiary przemocy w rodzinie – ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej;
- udostępnienie do publicznej wiadomości informatorów o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie;
- wzmocnienie ochrony ofiar przemocy poprzez:
  - opracowywanie programów ochrony ofiar przemocy z udziałem Policji, kuratorów sądowych,

- opracowywanie programów korekcyjno – edukacyjnych dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zabezpieczenie odpowiednich warunków do przesłuchań dla dzieci (niebieskie pokoje) oraz (w miarę możliwości) dorosłych – ofiar przemocy w rodzinie.

Cel 5. Oddziaływanie na sprawców przemocy:

- opracowanie i realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie,
- wykonywanie przez sprawców przemocy w rodzinie prac użytecznych na rzecz instytucji udzielających pomocy osobom pokrzywdzonym, jako działanie dobrowolnie podejmowane – nie ma podstaw prawnych, aby taki obowiązek nakładać.

Poprzez realizację celów Programu zakłada się osiągnięcie następujących rezultatów:

1. zmianę postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
2. podniesienie poziomu wiedzy dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie,
3. promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.

V. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

1. Realizatorzy

Realizatorami programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipnie,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu lipnowskiego.

2. Czas realizacji

Zakłada się, że Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie będzie realizowany w latach: 2012 – 2017.

3. Źródła finansowania

Źródłami finansowania Programu są: Powiat Lipnowski, Kujawsko – Pomorski Urząd Wojewódzki oraz środki pozabudżetowe pozyskiwane z różnych programów (krajowych, unijnych).

4. Monitoring

Ocena stopnia realizacji i osiągniętych efektów dokonywana będzie corocznie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Raport z realizowanych działań będzie składany Radzie Powiatu Lipnowskiego w sprawozdaniu z działalności Centrum.